

ЕДИНАЙСЕТИ МЕЖДУНАРОДЕН КОНГРЕС НА СЛАВИСТИТЕ —
БРАТИСЛАВА, 30 АВГУСТ — 8 СЕПТЕМВРИ 1993 Г.

От 30 август до 8 септември 1993 г. в Братислава се състоя XI международен конгрес на славистите. В програмата му бяха предвидени за обсъждане общо 1134 доклада и научни съобщения в 19 секции (на X конгрес в София те бяха общо 1040), разпределени в 5 тематични групи.

Една група доклади засягаха: традиционни проблеми за етногенетичните връзки и най-старата история на славяните; митология и фолклор, езичество и християнство; раннофеодални държавни организации и народностно съзнание; поява и развой на писмеността; материална и духовна култура и т. н. От тази тематична група ще отбележа доклада на Н. И. Толстой (Русия) "Ролята на великоморавската традиция в славянската култура", на Ф. В. Мареш (чешки славист, от 1968 г. във Виена) "Старата славянска писменост в светлината на откритието в планината Синай", изнесени на общото пленарно заседание веднага след откриването на конгреса, както и представените на пленарните заседания на секциите доклади на О. Н. Трубаčov (Русия) "Древните славяни на Дунава" и на Ив. Дуриданов (България) "Заселване на славяните в Тракия по данни на топонимията."

Друга група доклади (Хуманизъм, ренесанс и барок при славяните) третираха реформацията и контрареформацията; отношението книжовен език — вероизповедание — култура и литература; книжовноезикова ситуация при славяните, славянското народностно съзнание и отражението му в литературата и фолклора.

Трета група (Славянското национално възраждане в XVIII — XIX в. и неговият международен контекст) разглеждаха традиции и нови тенденции в развоя на езика; фолклор и литература; културна система на епохата; възраждане и романтизъм. Тук ще спомена докладите на някои словашки колеги като на В. Блар — "Езиковото дело на Л. Шур в славянски контекст", с който беше открито пленарното заседание, и на Р. Бъртан — "Интересът на Шафарик и Колар към славянската народна песен". А Ян Колар и словашкото национално възраждане (идеята за славянска взаимност) беше и една от темите, разисквани на кръгла маса към приключването на конгреса.

Четвърта група доклади (Славянските народи, техните езици, литература, устна словесност, култура и хуманитарни науки в XX век) бяха върху: семиотиката и славянската филология; методи на славянското сравнителноисторическо и типологическо езикознание; принципи на сравнителното проучване на славянс-

ките литератури и фолклор; сравнителна поетика и стилистика; исторически развой и периодизация на славянските езици и литератури; функционална и квантитативна лингвистика; лингвистика и поетика, лингвистична география; състояние и перспективи на езиковедското и литературоведското проучване; текстология; междуславянски връзки и контакти на славянските с неславянските народи в световен контекст. Трябва да добавя, че на кръгла маса беше обсъждана и темата за словашката изгнаническа литература в международен контекст.

Пети тематичен кръг доклади имаха за обект славистиката в системата на хуманитарните науки, нейния предмет, исторически развой, методи и резултати, както и перспективите ѝ за развитие. Тук привличат вниманието докладите на И. С. У л у х а н о в (Русия) — "Състояние и перспективи на историческото словообразуване на славянските езици", на Е. А. З е м с к а, О. А. Е р м а к о в а (Русия) и З. Р у д н и к - К а р в а т (Полша) — "Теоретически проблеми на съпоставителното изучаване на славянските езици", на К. П о л я н с к и (Полша) — "Из работата над новата граматика на полабския език" и др.

В конгреса взеха участие с доклади (или съобщения) и изказвания и преподаватели от Великотърновския университет. "Св. св. Кирил и Методий": Г. Д а н ч е в, А. Д а в и д о в, А. К а л о я н о в, Н. Д а с к а л о в, М. С п а с о в а и Л. С е л и м с к и, който беше и съпредседател на едно от заседанията.

Конгресът в Братислава беше юбилеен. Организатор и домакин на Първия международен конгрес на славистите (1929) беше възникналата през 1918 г. Чехословашка република. На този конгрес между другото бяха прокламирани тезисите на формирането се през 1926 г. Пражки лингвистичен кръжец. Седалище на конгреса беше Прага, но една част от дейността му беше изнесена в Бърно и в Братислава. Вторият конгрес се състоя във Варшава (1934). Третият конгрес не можа да се проведе през 1939 г. поради военните събития — Белград дочака реда си едва през 1955. Четвъртият конгрес се състоя в Москва през 1958 г., а София стана седалище на V конгрес през 1963 г. Бивша Чехословакия за втори път посрещна славистите от цял свят на VI конгрес (Прага, 1968). На този конгрес Р. Якобсон, един от основателите на Пражкия лингвистичен кръжец, си спомняше, че на I конгрес (1929) вече се чувствувала атмосферата на надвисващата световна война, на която противопоставяше ведрата тогава (първата половина на август 1968 г.) атмосфера в Прага, макар че, както добре помним, само няколко дни след закриването на конгреса беше сложен край на пражката пролет. На VII конгрес през 1973 г. Варшава за втори път стана столица на този международен научен форум. Осмият конгрес беше проведен в Загреб и Любляна (1978), а IX (1983) се състоя в Киев. През 1988 г. София за втори път оказа гостоприемство на славистите от цял свят (X конгрес). За XI конгрес отново идваше ред на бивша Чехословакия и естествено беше за негово седалище да бъде определена Братислава. Това решение беше бурно аплодирано — приветствувахме словашките колеги за високата чест. Макар че вече се чувствуваше полъхът — все още не

вятърът — на промените, тогава и не подозирахме, че Братислава ще посрещне славистите от цял свят вече като столица на самостоятелна република. И независимо от трудностите поради смяната на системата и обособяването на Словакия, организацията на деловата работа и на културния отдиш беше на високо равнище. Специално трябва да отбележа гостоприемството на словашката страна, която на делегатите от бившия социалистически блок предостави безвъзмездно настаняване и безплатни закуски и вечери.

Единайсетият конгрес беше добър шанс за словашките колеги да покажат за пореден път с висок и отчетлив глас и да докажат — този път пред целия свят — етногенетичната, езиковата и културноисторическата идентификация на своя народ, коумто при държавната самостоятелност тепърва предстои да разгърне творческите си заложби. И ако за мястото на XI конгрес в историята на славистиката все още е рано да се каже нещо по-определено, за развитието на с л о в а к и с т и к а т а, както и въобще за делото на словашкия народ той изигра несъмнено важна роля.

Людвиг Селимски

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНА СЕСИЯ "600 ГОДИНИ ОТ ЗАТОЧЕНИЕТО НА СВ. ЕВТИМИЙ, ПАТРИАРХ ТЪРНОВСКИ"

На годишнината, свързана със заточението на последния търновски патриарх, бяха посветени възпоменателни дни през месец октомври 1993 г. Организатори на проявите бяха Светата Великотърновска митрополия, Община Велико Търново, Великотърновският университет (Православният богословски факултет, Историческият факултет, Научноизследователският център "Търновска книжовна школа"), международната фондация "Велико Търново", Археологическият институт при БАН — филиал Велико Търново, Националният музей на архитектурата — Велико Търново, Историческият музей — Велико Търново и Съюзът на учените в България — клон Велико Търново.

На 9 октомври с водосвет пред паметника на Патриарх Евтимий беше открита възпоменателната сесия. На пленарното заседание приветствие към участниците от името на ректорското ръководство произнесе заместник-ректорът доц. Николай Колев. Приветствия бяха поднесени и от Траянополския епископ Иларион и от заместник-кмета на града Веселин Георгиев. Интересен беше подходът към проблематиката в пленарния доклад на проф. к. б. Тотю Коев "Св. Евтимий, патриарх Търновски, защитник на православната вяра".

Заседанията на сесията продължиха по секции: "Литературознание", "Езикознание" и "История и богословие". В 41 доклада на видни наши учени-медиевисти — литературоведи, езиковеди, историци и богослови от В. Търново,